एस.वाय.बीकॉम - सत्र-3 - व्यावसायिक उद्योजकता
प्रकरण - ५

स्टार्टअप इंडिया

संकल्पना- भारतात स्टार्टअप विषयी सर्वमान्य व्याख्या नाही परंतु

वेबस्टर यांच्यामते स्टार्टअप म्हणजे 'द ॲक्शन ऑर प्रोसेस टू गेट समथिंग इन मोशन' म्हणजेच एक ठराविक गती येण्यासाठी केलेली कृती वा प्रक्रिया.

प्रसिद्ध उद्यमगुरु स्टीव्ह ब्लँक यांच्या मते स्टार्टअप म्हणजे (भविष्य-कालीन) नफ्याचा विचार करून सुरू केलेली अंशकालीन (हंगामी/अस्थायी) उद्योगसंचना होय.

स्टार्टअप म्हणजे उद्योगाच्या किंवा उद्योजकाच्या आयुष्यातील प्रारंभिक अवस्था जिचा प्रवास कल्पनेकडून उद्योगसंरचना, संलग्न अर्थव्यवहारां-पर्यंत होतो

'स्टार्टअप इंडिया' हा केंद्र सरकारने जानेवारी 2016 मध्ये घोषित केलेला महत्त्वाकांक्षी उपक्रम आहे. या उपक्रमांतर्गत नवीन उद्योगांसाठी अनुकूल वातावरण तयार केले जाते, नवीन उद्योग स्थापन करणे, सध्याचे नवोद्योग भरभराटीस येणे त्याचप्रमाणे नवीन उद्योगाच्या विस्तारासाठी प्रोत्साहन दिले जाणे अशा विविध उद्देशांसाठी हा उपक्रम सरकारने सुरू केला आहे. आतापर्यंत या विभागाने ~~१०~~ 18 हजार 813 स्टार्टअपची नोंदणी केली आहे. या सर्व नवोद्योगांना विविध सवलतीसाठी अर्ज करता येईल

स्टार्टअप इंडिया-महाराष्ट्र याचे आयोजन केंद्रीय औद्योगिक धोरण व प्रोत्साहन विभाग, केंद्रीय कौशल्य विकास आणि उद्योजकता विभाग तसेच महाराष्ट्र शासन आणि महाराष्ट्र राज्य नवनिर्मिती सोसायटीच्या संयुक्त विद्यमाने करण्यात आले आहे. स्टार्टअप इंडियाच्या पुढाकाराने देशातील छोट्या जिल्ह्यातील नवउद्योजक प्रतिभेला शोधणे हा मुख्य उद्देश आहे. नवउद्योजकांना तसेच उद्योग क्षेत्रात भविष्य घडवू इच्छिणाऱ्यांना आवश्यक मार्गदर्शन, सुविधा प्रदान करून देणे ही यामागचा उद्देश आहे

Scanned by CamScanner

स्टार्टअप इंडियाचे फायदे -

1) सोपी प्रक्रिया - स्टार्टअपसाठी सुलभ नोंदणीसाठी भारत सरकारने मोबाईल ॲप आणि एक वेबसाइट सुरू केली आहे. स्टार्टअप सेट करण्यास ~~स्वारस्य~~ तयार असलेल्या कोणालही वेबसाईटवर साधा फार्म भरता येईल आणि काही कागदपत्रे अपलोड केली जाऊ शकतात. ही संपूर्ण प्रक्रिया पूर्णपणे ऑनलाइन आहे त्यामुळे वेगवेगळ्या कार्यालयात जाण्याची सुरुवातीला आवश्यकता नाही

2) खर्च कमी - सरकार पेटंट्स आणि ट्रेडमार्कच्या सुविधा देण्याच्या याद्यादेखील पुरवित असते. ते कमी शुल्कावर पेटंटची वेगवान तपासणीसह उच्च गुणवत्तेची बौद्धिक मालमत्ता हक्क सेवा प्रदान करतात. सर्व सुविधांचे शुल्क सरकार उचलणार आहे आणि स्टार्टअप केवळ वैधानिक शुल्क किंवा फी सहन करेल. पेटंट भरण्याच्या किंमतीत 80% कपात करण्याचा विचार आहे

3) निधीमध्ये सहज उपलब्धता - उद्यम भांडवलाच्या रूपात स्टार्टअपन्स्यांना निधी उपलब्ध करण्यासाठी सरकारकडून 10000 कोटी रुपयांचा निधी उभारला जातो. उद्योजकांना भांडवल पुरवण्यासाठी बँक आणि इतर वित्तिय संस्थांना प्रोत्साहन देण्यासाठी सरकार हमी घेते.

4) 3 वर्षे करात सवलत - आंतर मंत्री मंडळाकडून (आयएमबी) प्रमाणपत्र मिळाल्यास स्टार्टअपला आयकरात तीन वर्षांची सूट देण्यात येईल.

5) निविदांसाठी सहज अर्ज - स्टार्टअप्स सरकारी टेंडरसाठी अर्ज करू शकतात. सरकारी निविदांना उत्तर देणाऱ्या सामान्य कंपन्यांसाठी लागू असलेल्या "आधीचा अनुभव / उलाढाल" या निकषातून सूट देण्यात आली आहे

6) रिसर्च पार्क (संशोधन) सुविधा - अनुसंधान व विकास क्षेत्रातील स्टार्टअप्सना सुविधा देण्यासाठी सात नवीन संशोधन ठिकाण

Scanned by CamScanner

स्थापन करण्यात येणार आहे त्यामुळे अनेक सुविधा मिळण्याची शक्यता आहे

७) वेळखाऊ कार्यपद्धत (निरीक्षण) नाही — वेळ आणि पैसा याची बचत करण्यासाठी स्टार्टअप्ससाठी विविध आज्ञापालन सुलभ केले गेले आहे. ९ कामगार कायदे आणि ३ पर्यावरण कायद्यासह (स्टार्टअप मोबाइल ॲप्सद्वारे) स्व-प्रमाणित अनुपालनास स्टार्टअपला परवानगी असेल

८) गुंतवणूकदारांसाठी कर बचत — सरकारने भांडवली नफ्यात गुंतवणूक केलेल्या लोकांना भांडवली नफ्यात सूट मिळेल. त्यामुळे स्टार्टअपला अधिक गुंतवणूकदार आकर्षित करण्यास मदत होईल.

९) गुंतवणूक निवडण्याचे स्वातंत्र्य — गुंतवणूकदारांना स्टार्टअपमधील कोणत्याही (क्षेत्रात) गुंतवणूक निवडण्याचे स्वातंत्र्य राहील. त्यामुळे आपल्या आवडीच्या उद्योगक्षेत्रात लगेच प्रवेश करून उद्योग वाढवू शकतात

१०) व्यवसाय बंद करून बाहेर पडण्याविषयी. — एक स्टार्टअपला आपला व्यवसाय (सुरू) करण्याच्या तारखेपासून ९० दिवसाच्या आत आहे असे आवश्यक असेल तेव्हा बंद करू शकतो.

११ स्टार्टअप फेस्टिव्हलचे आयोजन - सरकार दरवर्षी स्टार्टअप मध्ये समाविष्ट असलेल्या अनेक भागधारकांना सक्षम करण्यासाठी व माहिती देण्यासाठी दरवर्षी दोन स्टार्टअप फेस्टिव्हल राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर आयोजित करण्याचा मानस असून त्यामुळे नेटवर्किंगच्या मोठ्या संधी उपलब्ध होतील.

Scanned by CamScanner

स्टार्टअप इंडियाच्या कृती योजनेचे महत्वाचे मुद्दे -

स्टार्टअप उद्योजकांच्या पहिल्या परिषदेला संबोधित करताना पंतप्रधान मा. नरेंद्र मोदी यांनी रोजगार निर्मिती आणि संपत्ती निर्माण करण्याच्या दृष्टीने महत्वाच्या मानल्या जाणाऱ्या अशा उद्योगांना पाठिंबा देण्यासाठी कृती योजना जाहिर केली.

1) स्वप्रमाणपत्रावर आधारित अनुपालन व्यवस्था - सोप्या स्टार्टअपवर आधारित अनुपालन कारभारांचे उद्दिष्ट म्हणजे स्टार्टअपवरील नियामक ओझे कमी करणे. हे स्वयंप्रमाणन ग्रॅच्युईटी (उपदानदाता) भुगतान, कंत्राटी कामगार, कामगार भविष्य निर्वाह निधी, पाणी आणि वायु प्रदूषण यासारख्या कायद्यांना लागू राहील.

2) स्टार्टअप इंडिया हब - ज्ञानाची देवाणघेवाण आणि निधीची उपलब्धता सक्षम करण्यासाठी संपूर्ण स्टार्टअप इकोसिस्टिमसाठी एक प्रारंभ संपर्क केंद्र म्हणून एक स्टार्टअप इंडिया हब तयार केले जाईल

3) स्टार्टअप प्रक्रिया सुलभ - मोबाईल ॲप किंवा ऑनलाइन पोर्टलद्वारे शार्ट फॉर्म भरून स्टार्टअप सेट करण्यास सक्षम असेल. 1 एप्रिलरोजी एक मोबाइल ॲप लॅंच केले ज्याद्वारे एका दिवसात स्टार्टअपची नोंदणी केली जावू शकते. आणि मंजुरीसाठी आणि नोंदणीसाठी एक पोर्टल देखील आहे

4) पेटंट संरक्षण - कमी खर्चात जलद-ट्रॅकिंग पेटंट तपासणीसाठी कायदेशीर पाठबळांवरही सरकार काम करत आहे हे स्टार्टअपद्वारे बौद्धिक मालमत्ता हक्क (आयपीआर) जागरूकता आणि दत्तक देण्यास मदत करेल आणि आयपीआरचे संरक्षण आणि व्यापारीकरण त्यांना मदत करेल

5) 10,000 कोटी रुपयाच्या निधी - स्टार्टअपना अर्थसहाय्य देण्यासाठी सरकार 2500 कोटी रुपयांच्या आरंभिक कॉर्पससह चार वर्षात एकूण 10000 कोटी रुपयाच्या निधी असेल. उद्योगातील खाजगी व्यावसायिकांकडून

Scanned by CamScanner

हा निधी व्यवस्थापित केला जाईल तर एलआयसीया फंडामध्ये सहकारी गुंतवणूकदार असतील. स्टार्टअपसाठी क्रेडिट गॅरंटी फंड जोखीम विरुद्ध स्थायी हमी देऊन बँकिंग सिस्टमकडून उद्यम कर्जाच्या प्रारंभास मदत होते

6) क्रेडिट गॅरंटी फंड — नॅशनल क्रेडिट गॅरंटी ट्रस्ट कंपनीची पुढील चार वर्षासाठी ५०० कोटी रुपयाची तरतूद करण्यात आली आहे

७) भांडवली नफा करातून सूट — सध्या स्टार्टअपमध्ये व्हेंचर कॅपिटल फंडाद्वारे केलेल्या गुंतवणूकीला या कायद्यातून सूट देण्यात आली आहे. आता स्टार्टअप्समध्ये इनक्यूबेटरमध्ये केलेल्या गुंतवणूकीपर्यंतही याचा विस्तार केला जात आहे

(8) स्टार्टअपसाठी आयकरात सूट — स्टार्टअप उद्योगाला पहिल्या तीन वर्षासाठी आयकरात शासनाने सूट दिली आहे. त्याचप्रमाणे गुंतवणूकीवरील करात सुद्धा सूट देण्यात आली आहे.

९) स्टार्टअप फेस्ट — ५ लाख शाळांमधील विद्यार्थ्यांसाठी इनोव्हेशन कोर प्रोग्रॅम जागतिक स्तरावरील इनक्यूबेटर तयार करण्याचे वार्षिक इनक्यूबेटर भव्य आव्हान देखील या कार्यक्रमातून तयार झाले आहे

१०) अटल इनोव्हेशन मिशनची सुरुवात — अटल इनोव्हेशन मिशनने नाविन्यास प्रोत्साहन देण्यासाठी आणि लोकांमधील कलागुणांना प्रोत्साहन देण्यासाठी सुरुवात झाली आहे

११) ३५ नवीन इनक्यूबेटरची स्थापना — सार्वजनिक खाजगी भागीदारी मॉडेल (पीपीपी मॉडेल) राष्ट्रीय स्तरावर नवीन इनक्यूबेटरची स्थापना करण्यात येवून नवीन केंद्र स्थापन ~~केले~~ करण्याची कृती योजनेत समाविष्ट आहे

१२) नवीन ~~संशोधन~~ बायोटेक्नॉलॉजीमध्ये ~~उद्यान~~ स्थापन करणे — पाच नवीन बायो क्लस्टर, नवीन बायो इनक्यूबेटर, ? तंत्रज्ञान हस्तांतरण कार्यालये आणि २० बायो कनेक्ट कार्यालय स्थापन करण्याचा समावेश आहे

१३) ७ नवीन संशोधन उद्याने स्थापन करणे — आयआयटीमध्ये सहा, आयआयएससी मध्ये प्रत्येकी १०० कोटी रुपये गुंतवणूकीसाठी सात नवीन संशोधन उद्याने उभारली जातील

Scanned by CamScanner

१४) ~~नव~~ विद्यार्थ्यांसाठी नाविन्यपूर्ण कार्यक्रम धारवणे - स्टार्टअप मध्ये नाविन्य-पूर्ण शिक्षणासाठी अनेक लाख विद्यार्थ्यांसाठी कार्यक्रम धारवण्याची योजना आहे

१५) कायदेशीर समर्थन प्रदान करण्यासाठी आणि पेटंट अर्ज दाखल करण्यात सहाय्य करण्यासाठी सहाय्यकांचे पॅनल तयार करणे

१६) स्टार्टअपद्वारे पेटंट अर्ज दाखल करण्यास ८० डिस्काउंट देण्याची योजना आहे

१७) स्टार्टअप्ससाठी सार्वजनिक खरेदीचे आरामदायक निकष तयार करण्याची योजना आहे
१८) स्टार्टअपसाठी कै नवनवीन उपक्रम समाविष्ट करण्याची योजना आहे

स्टार्टअप योजनेची वैशिष्टे — 1 जानेवारी 2016 रोजी जाहिर करण्यात आलेल्या स्टार्टअप इंडिया मोहिमेबद्दल प्रत्येकजण उत्सुक असून या मोहिमेमुळे भारताच्या व्यापारी बाजारात नवी क्रांती मिळाली अशी अपेक्षा असणाऱ्या लोकांसाठी बरेच आशा आहे. नाविन्यपूर्ण आणि विकासासाठी खास स्थान असलेले स्टार्टअप इंडिया अशा लोकांच्या गौरव करण्यास उत्सुक आहे जे तंत्रज्ञानाच्या क्षेत्रात प्रलंबित (प्रबळित) शक्तीसह भारताला ऑफर करु शकतात तथापि जे प्रश्न अनुत्तरीत आहेत, ते म्हणजे स्टार्टअप इंडिया योजनेत सर्व-सामान्यांना काय फायदे आहेत? असे प्रश्न अनुत्तरीत आहे

वैशिष्टे —
१) भागीदारी / एलपीपी द्वारे कार्य करणे — स्टार्टअप इंडिया मोहिमेची मुख्य वैशिष्ट म्हणजे स्टार्टअप सेटअप साठी नामानिर्देशित व्यक्ती म्हणून संस्थांची नोंदणी केली जाऊ शकते. याचा अर्थ असा की आपण आपल्या मित्र / (सहकारी) नातेवाईकांसह एखाद्या योजनेवर काम करत असाल तरीही आपण या योजनेचा सहज वापर करु शकतात आणि आपला प्रकल्प नेटवर्कवर नोंदणीकृत करु शकतात.

Scanned by CamScanner

2) लवकरात लवकर बाहेर पडणे — प्रत्येक स्टार्टअप वेगाने भरभराट होणार नाही. असंख्य स्टार्टअप जे कागदावर चांगले दिसतील परंतु ते यशस्वी होतीलच असे नाही. अशा उद्योजकांना होणाऱ्या नुकसानीपासून वाचवण्यासाठी आणि प्रारंभिक टप्प्यावर पुढे जाण्यास मदत करण्यासाठी मोहीम 9 दिवसाच्या आत अशा उद्योगातून बाहेर पडायला पर्याय देते

3) कर सवलत — स्टार्टअप्स पहिल्या तीन वर्षांत करमुक्त ग्रोथचा आनंद घेऊ शकतात. कृतीद्वारे मिळविलेले उत्पन्न कोणत्याही प्रकारच्या आयकरात समाविष्ट होणार नाही. याव्यतिरिक्त भांडवली नफ्यातही सूट देण्यात येणार आहे याचा अर्थ असा की स्टार्टअप द्वारे सरकार व्यवसाय वाढीसाठी संधी देत आहे

4) स्वतःचे प्रमाणपत्र — विविध करांच्या जबाबदाऱ्यांबरोबरच कामगार कायद्यांचे आणि पर्यावरणीय कायद्यांचे प्रमाणपत्र राखण्याच्या आवश्यकतेनुसार देखील लाभ देण्यात आला आहे. नवीन उद्योजकांना ओझे वाटू नये यासाठी स्टार्टअप कामगार कायद्यांचे आणि पर्यावरणीय कायद्यांचे अनुपालनाची स्वतःची प्रमाणित प्रत देऊ शकते.

5) आर्थिक समर्थन — स्टार्टअप उपक्रमासाठी भारत सरकार 10000 कोटी रुपयाचे वाटप करण्याचे जाहीर केले आहे. आयएनआर 2500 कोटी आधीच कर्ज आणि व्यवस्था अंतर्गत विविध फायदे आणि लवचिकता यासह निधीमध्ये राहणार आहे

6) सहज सोपी पेटंट सिस्टम — पेटंट मिळवण्यासाठीची प्रक्रिया आणखी या स्टार्टअप अंतर्गत सोपी करण्यात आली आहे. फास्ट ट्रॅकसाठी नवीन समिती स्थापन करण्यात आली आहे. या विभागाचे काम पेटंट अनुदान प्रक्रियेस चालना देणे हे आहे सुमारे 80 % पेटंट फी कमी केली गेली आहे. आणि पेटंटधारक देखील वेगवान प्रक्रियेचा फायदा घेतील.

Scanned by CamScanner

भारतीय स्टार्टअप समोर असलेली आव्हाने —

गेल्या काही वर्षांपासून भारतीय स्टार्टअप उद्योग जोरात सुरू आहे आणि अनेक जागतिक गुंतवणूकदार भारताच्या स्टार्टअपसाठी प्रयत्न करीत आहे. परंतु काही शासनाने पुरविलेल्या विस्तृत संधी असल्या तरी काही आव्हाने कायम आहेत.

१) सरकारी धोरणे — जागतिक बँकेच्या अहवालानुसार भारत अजूनही व्यवसाय कामगिरीत मागे असल्याचे दिसते. सरकारी कायदे आणि नियमांच्या चक्रव्यूहांमुळे एखाद्या उद्योजकाला जगातील इतर बऱ्याच ठिकाणांपेक्षा भारतात व्यवसाय सुरू करण्यासाठी जास्त प्रयत्न करावा लागतो त्यामुळे व्यवसाय स्थापन करण्यासाठी अधिक वेळ लागतो विभाग, क्षेत्र, राज्य, केंद्र कायद्यांचे पालन करण्यासाठी अधिक प्रयत्न करावे लागतात. इको-सिस्टिमला अर्थसहाय्य देण्याच्या आणि विकासासाठी सरकारने सक्रिय उपाययोजना केल्या आहेत तथापि आम्ही स्टार्टअपच्या जगात मंदीचे वातावरण आहे. 2016 च्या तुलनेत नवीन स्टार्टअपच्या नोंदणीत 50% घट झाली आहे हे एक स्टार्टअपसाठी आव्हानच आहे.

२) संस्कृती — उद्योजकता आणि स्टार्टअप ही केवळ देशातील अलिकडील घटना आहे. केवळ गेल्या दीड दशकातच देशातील लोक नोकरी शोधण्यापेक्षा नोकरी निर्मितीकडे म्हणजे व्यवसायाकडे वळले आहेत. स्टार्टअप ~~करणे~~ मध्ये आलेले अपयश उद्योजक सहन करण्यास तयार नसतात तसेच सांस्कृतिकदृष्ट्या भारतात अपयशी होण्यासाठी तयार नसतात आणि अपयशाला तोंड देण्याची हिंमत नसते. व्यवसायातील अपयशाचे कौतुक न करणारी समाजव्यवस्था असल्याने नावीन्य व सृजनशीलता निर्माण होत नाही त्यामुळे स्टार्टअप मध्ये घट होताना दिसते हे त्यापुढील एक आव्हान आहे.

३) मार्गदर्शकसंजाणा (मेंटॉरिंग) — स्टार्टअप करणे हा एक एकटेपणा किंवा धोकादायक प्रवास असल्याचे दिसते काही वेळेला सहसंस्थापक असल्याने मदत मिळते परंतु काही व्यावसायिक कौशल्ये यशस्वी होण्यासाठी आवश्यक असतात तसेच व्यवसाय उत्पन्नांना व्यवसाय यशस्वी करण्यापेक्षा तेजस्वी कल्पना असणे, स्टार्टअपसाठी विशेष

Scanned by CamScanner

मार्गदर्शक आवश्यक असते. असे मार्गदर्शन जे व्यवसायात यशस्वी झालेले आहेत अशा उद्योजकांकडून आवश्यक आहे जेणेकरून त्यांनी दिलेल्या मार्गदर्शनाच्या किंवा सल्ल्यानुसार व्यवसाय यशस्वी करू शकतो. तथापि भारतात स्टार्टअपसाठी अशा प्रकारची कोणतीही औपचारिक यंत्रणा नाही. तसेच स्टार्टअपसाठी एक प्रामाणिक, निपक्ष: पाती किंवा व्यावसायिक गुरु शोधणे हे कठीण काम आहे

4) नोकरीसाठी काम करणे — स्टार्टअपसाठी आवश्यक असलेल्या कर्मचारी संख्येवर अचूक अंदाज बांधणे विशेषत: कठीण कार्य आहे तसेच कुशल मनुष्यबळ शोधणे हे एक महत्वाचे कार्य आहे कर्मचाऱ्यांना नोकरीसाठी किंवा उपजिविकेसाठी नोकरी करण्याचा उद्देश असतो त्यामुळे कौशल्यपूर्ण कामगारांचा पुरवठा स्टार्टअपला होत नाही त्यासाठी राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळाला २०२२ पर्यंत १ कोटी भारतीयांना विविध पदानुसार कौशल्य निर्माण करण्यासाठी आदेश देण्यात आले आहे. तसेच स्टार्टअप मोठ्या उद्योगांची कर्मचाऱ्यांना देण्यात येणाऱ्या पगाराची तुलना करू शकत नाही किंवा नोकरीमध्ये स्थिरता नसते त्यामुळे कर्मचारी उलाढालीचा दर जास्त राहतो.

5) आर्थिक निधी — स्टार्टअपसाठी भांडवल हा मुख्य गुण आहे. काही गुंतवणूकदारांपैकी सहयोग निधी किंवा खाजगी इक्विटी-कडून भांडवल उभारण्यात यश मिळवले असले तरीही संस्थात्मक स्थापनेतून निधी गोळा करण्यासाठी अनेक अडचणी येत असतात. भारतात मोठे गुंतवणूकदारांची संख्या अत्यंत मर्यादित आहे त्यामुळे सुद्धा स्टार्टअपला अडचण येते

Scanned by CamScanner

भारतातील स्टार्टअपला संधी —

१ जानेवारी २०१६ रोजी नवी दिल्लीमधील विज्ञान भवन सभागृहात पंतप्रधानांच्या महत्त्वाकांक्षी स्टार्टअप इंडिया मिशनच्या शुभारंभानंतर भारतात अनेक स्टार्टअपसंधी दिसत आहे

१) भारताच्या इतिहासात यापूर्वी कधीही स्टार्टअप किंवा व्यवसायाची सुरुवात करण्यासाठी प्रोत्साहन दिले नव्हते ते स्टार्टअप अंतर्गत देण्यात आले आहे. काही वर्षात भारतीय स्टार्टअप इकोसिस्टिम मध्ये बरीच वाढ झाली आहे. अनेक अडथळे असूनही तरुण आणि उत्साही व उद्योजकांकडून त्यासाठी उद्योग करण्यासाठी प्रयत्न केले जात आहे ही त्यांना संधी आहे त्यासाठी स्टार्टअप सक्षम बनविण्यात सरकारचा थेट सहभाग नक्कीच महत्त्वाचा आहे

२) भारतात पूर्वी सरकारी नोकरीसाठी जास्त महत्त्व दिले जात असे परंतु नंतर खाजगी क्षेत्रातील किंवा बहुराष्ट्रीय कंपन्यांकडे मोठ्या प्रमाणावर तरुणांचे लक्ष आहे परंतु भारतीय अर्थव्यवस्थेमध्ये स्टार्टअपची भूमिका व योगदानावर भर देण्यात आला आहे त्यामुळे तरुण होतकरू उद्योजकांना ही संधी आहे

३) भारतातील उद्योजकांनी त्यांच्यासाठी संधी साकारणाऱ्या देशातील पायाभूत सुविधांच्या अवजड आणि असंघटित अवस्थेची यातून ओळख पटविली आहे आणि म्हणूनच ते विविध विभागाचे डिजिटलकरण करण्याचा प्रयत्न करीत आहे त्यातून उद्योग संधी मिळवून घेण्यासाठी तयार होत आहे

४) बरेच आयआयटी आणि आयआयएम तरुण उद्योजक स्टार्टअप मध्ये येण्यासाठी मिळणाऱ्या सुविधांमुळे तयार होत आहे. पूर्वी मोठ्या पगाराच्या नोकरीसाठी ते प्रयत्न करीत असत परंतु अलीकडे शासनाने दिलेल्या सवलतीमुळे त्यांच्या प्रतिभेचा वापर ते उद्योग करण्याकडे करीत असून ती त्यांना स्वतः उद्योजक बनण्याची संधी मिळत आहे

Scanned by CamScanner

५) पारंपारिक उद्योग व्यवसायाचे स्टार्टअपच्या रुपाने आधुनिकीकरण करण्यासाठी प्रचंड नुकसानभरपाई, फंडज देणारी योजना राबवित असल्याने अशा उद्योगांना फायदेशीर ठिकाण उपलब्ध होईल.

६) स्टार्टअप मध्ये अनेक मध्यमस्तरीय अधिकारी मोठमोठ्या कंपन्यांमधील नोकरी सोडण्यामागे कल दिसून येत आहे तसेच स्टार्टअप आणि ई-कॉमर्स कंपन्यांमध्ये जाणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संख्या दिवसेंदिवस वाढण्याची शक्यता आहे

७) स्टार्टअप कंपन्यानी अनेक प्रतिभावंत किंवा बुध्दीवान व्यक्तींना आपल्याकडे आकर्षित करण्यासाठी प्रयत्न चालविले आहेत त्यामुळे अशा प्रतिभावान व्यक्तींना त्यांची कारकीर्द चांगल्याप्रकारे होण्याची संधी मिळेल

८) भारतीय आणि विदेशी गुंतवणूकदार मोठ्या प्रमाणावर स्टार्टअपमध्ये गुंतवणूक करीत असून अशा कंपन्यांना मदत करण्यासाठी निधी सुद्धा उपलब्ध करुन दिला जात आहे. २०१५ मध्ये भारताने जवळजवळ ३०० उद्योगांमध्ये विविधप्रकारच्या विविध टप्प्यात विस्ताराच्या योजना राबविल्या आहे. स्टार्टअपने गेल्यावर्षात सुमारे ५.५ अब्ज डॉलर्स (३५००० कोटी रुपये) गुंतवणूक केली आहे

९) स्टार्टअप उद्योगासाठी शासकीय निधी भारतीय युवा उद्योजकांना जी ओ आय (GOI) ने दिलेला असून हा मुख्य उद्योगाचा कणा आहे त्याद्वारे अनेक योजना सुरु करुन भारत सरकारने स्टार्टअप कंपन्यांना घरगुती खाजगी व सहकारी क्षेत्रात कामगिरी करण्यासाठी टिकवून ठेवण्यासाठी पुरवठा मदत केली आहे

Scanned by CamScanner